

การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ใน ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

Knowledge Management in Communities for Ecotourism Management in Palmpathana, Manang district, Satul Province

กุลธีรา ทองใหญ่ Kulteera Thongyai^{1,*}, มนต์กนา ดงแก้ว Monthana Kongkaew²,
รักขิภา เอี่ยมวิจารณ์ Rugkita Eamwijarn³, ภาคภูมิ บุญญาศรีรัตน์ Pakpoom Bunyasrirat⁴,
จุฑามาศ บุญรัตน์ Jutamas Boonradsamee⁵

^{1,2,4,5} อาจารย์ สาขาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จังหวัดสงขลา ประเทศไทย

³ อาจารย์ สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จังหวัดสงขลา ประเทศไทย

^{1,2,4,5} Lecturer of Management Department, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla Province, Thailand

³ Lecturer of Accounting Department, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla Province, Thailand

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน 2) ศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและใช้เป็นแนวปฏิบัติในชุมชน และ 3) ศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 400 คน และประชาชนในตำบลปาล์มพัฒนา ซึ่งคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ 100 คน จากการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การทดสอบ t-test, One-way ANOVA และการวิเคราะห์สมการถดถอย ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการ

* E-mail address: kulteera.th@gmail.com

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ด้านการเดินทางและความสะดวกสบาย ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนในชุมชนให้ความสำคัญการจัดการความรู้ ในชุมชน ระดับมากที่สุด คือ ด้านชุมชนมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความสำคัญใน ระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีผลต่อการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตมากขึ้น ผล การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งต่อการจัดการความรู้เพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ของคนในชุมชน พบว่า ด้านไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม มีผลกระทบมากที่สุด เนื่องจากต้องประกอบอาชีพเป็นหลัก รองลงมา คือ ด้านคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ใช่คณะกรรมการของชุมชน ด้านข้อมูลข่าวสารและการ อบรม/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังไม่เพียงพอ ด้านขาดการสนับสนุนให้ สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ด้านขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคของคนในชุมชนมีอิทธิพลเชิง บวกต่อระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน พื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ตำบลปาล์มพัฒนา จังหวัดสตูล

ABSTRACT

This research studied about the community knowledge management on the ecotourism management in Palmpattana sub-district, Manang district, Satul Province. The objective of this study was to investigate three aspects including: 1) the development of community-based ecotourism management, 2) the effectiveness and practicality of knowledge management in the community, 3) the difficulties and possible solutions in the community-based ecotourism management. The research populations were both tourists and local citizens in Palmpattana sub-district. The data were collected by using closed-ended questionnaires which were consequently distributed to 400 tourists and 100 local people from 10 villages. The collected data were statistically analysed to determine mean, standard deviation, frequency, percentage, t-test analysis, One-way ANOVA analysis and Linear Regression Analysis). The findings of this research are as follows. Firstly, the tourists were highly satisfied on the variety of ecotourism activities while the lowest satisfaction level was on the accessibility and convenience of travelling. Secondly, the knowledge management which people in the community mostly concerned were the application of sufficiency economy philosophy and the positive effects of ecotourism toward life quality development, respectively. Lastly, problems and obstacles that affected the knowledge management in community-based ecotourism management were respectively as follows: 1) the local lacked of time to participate due to their principal occupation; 2) most of local people were not the community board; 3) there was

กุลธีรา ทองใหญ่ และคณะ

inadequate information and training for ecotourism development of ecotourism; 4) the local citizen lacked of support to participate in management; and 5) there was inadequate knowledge and understanding in ecotourism. The hypothesis testing of this study revealed that difficulties and problems of community citizen positively influenced the levels of community knowledge management in ecotourism management with the statistical significance of 0.05

Keywords: Knowledge Management, Ecotourism Management, Palmpathana; Satul Province

บทนำ

ในปัจจุบันความรู้เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนา เนื่องจากความรู้เป็นตัวการสำคัญที่สามารถทำให้คนในชุมชนเกิดการดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นระบบหรือเป็นกระบวนการ ซึ่งความรู้ก็ยังเป็นรูปแบบหนึ่งของทุนทางสังคมที่ชุมชนสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้ แต่สิ่งสำคัญในการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนนั้นไม่ได้อยู่ที่ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ การนำความรู้เหล่านั้นไปจัดการให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพราะเมื่อใดที่ชุมชนสามารถจัดการกับความรู้ที่มีอยู่ได้ การพัฒนาก็จะเกิดขึ้นเองตามลำดับ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารแล้วมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้องค์กรหรือชุมชนมีความเข้าใจในข้อมูลได้อย่างลึกซึ้ง การจัดการความรู้ในชุมชน ดังนั้นในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องนำความรู้มาจัดการให้เกิดเป็นองค์ความรู้และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปต่อยอดให้เห็นเป็นรูปธรรมหรือนำไปปฏิบัติได้ เพราะความรู้นั้นเมื่อใดที่นำไปปฏิบัติแล้วประสบความสำเร็จ ก็จะกลายเป็นข้อมูลอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ชุมชนอื่นๆ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาชุมชนของตนได้ อนึ่งแนวโน้มเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปรากฏในช่วงปลาย พ.ศ.2555 นักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงวิธีการใช้เวลาว่างในการเดินทางท่องเที่ยวโดยมีแนวโน้มว่าต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัยเข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังอยากที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือนตั้งแต่ระบบนิเวศไปจนถึงชนิดพันธุ์พืช สัตว์ที่หายากหรือกำลังจะสูญพันธุ์ และประเด็นปัญหาด้านการอนุรักษ์ เช่น การสูญเสียทรัพยากรป่าไม้ การลักลอบล่าสัตว์ป่า เป็นต้น จากแนวโน้มดังกล่าว ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศขึ้น ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความหมายมากกว่าการท่องเที่ยวแบบธรรมดา แต่หมายความว่าไปถึงการท่องเที่ยวที่จะต้องมีการอนุรักษ์ควบคู่ไปด้วย ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมรูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การเป็นมัคคุเทศก์ การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่นๆ เป็นต้น กิจกรรม

ท่องเที่ยวแบบชุมชนมีส่วนร่วมนั้นสิ่งหนึ่งที่ชุมชนต้องจัดการด้านการมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบทเป็นจุดขายที่สำคัญ ทำให้การจัดกิจกรรมที่พิกแบบสัมผัสวัฒนธรรมในชนบทจึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนแต่ต้องอยู่ภายใต้ศักยภาพ และความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก

คณะผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน แนวทางการจัดการความรู้ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ และใช้เป็นแนวปฏิบัติในชุมชน ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกทั้งยังเป็นส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความยั่งยืนและเพื่อให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ชุมชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางปฏิบัติ และเพื่อให้เกิดความมีเสถียรภาพของการท่องเที่ยวมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหของชุมชนในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการความรู้ในชุมชนให้มีประสิทธิภาพและใช้เป็นแนวปฏิบัติในชุมชน
3. เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ด้านการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. สามารถนำแนวทางและความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปประยุกต์เพื่อใช้พัฒนารูปแบบ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. สามารถนำองค์ความรู้ของการจัดการความรู้ไปพัฒนาต่อยอดให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น
3. ผลการวิจัยใช้เป็นต้นแบบ (Model) ในการพัฒนาคุณภาพของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาชุมชนได้
4. เป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อชุมชนที่มีสถานท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว หรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การทบทวนวรรณกรรม

1. ทฤษฎีการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) คือ กระบวนการที่เป็นระบบในการค้นหา รวบรวม แลกเปลี่ยน ใช้ และสร้างความรู้ โดยมีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ สามารถทำซ้ำได้และวัดผลได้ และยังมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้อย่างด้วย ซึ่งส่งผลให้ความรู้ที่มีสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนในองค์กร ประกอบด้วย

1.1 กระบวนการจัดการความรู้ (KM Process) ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้

1) การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) คือ คณะทำงานจัดการความรู้และทีมงานได้ร่วมกันพิจารณาวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และประเด็นยุทธศาสตร์ ทำการวิเคราะห์เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ โดยเลือกองค์ความรู้ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญและจำเป็นต่อกระบวนการทำงานสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานในองค์กรมาดำเนินการจัดการความรู้

2) การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) คือ การกำหนดรูปแบบกิจกรรมหรือโครงการเพื่อให้มีการสร้างและแสวงหาความรู้ที่เลือกมาดำเนินการจัดการความรู้ ได้แก่ การจัดการฝึกอบรม ทำงานร่วมกันเป็นทีมข้ามสายงาน (Cross Functional Team) ของบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน หรือจัดการสัมมนาเพื่อระดมสมองใช้ความคิด เป็นต้น

3) การจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) คือ การรวบรวมความรู้ที่เป็นความรู้ที่เห็นชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่อยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) มาจัดเก็บให้เป็นระบบ ให้สามารถเข้าถึงและค้นหาได้อย่างสะดวกรวดเร็ว เช่น การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน คลังความรู้ในเว็บไซต์ และการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ทันสมัย เป็นต้น

4) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) เป็นการสร้างความมั่นใจว่าความรู้ที่ได้มีการรวบรวมและจัดเก็บเป็นความรู้ที่ถูกต้อง ข้อมูลที่ใช้นั้นต้องทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง

5) การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) คือ การให้บุคลากรสามารถเข้าถึงความรู้ต่างๆ ได้โดยสะดวกและทั่วถึง เช่น การจัดเก็บผ่านระบบการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยหรือในเว็บไซต์ต่างๆ การจัดเก็บในห้องสมุด และการนำเสนอประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

6) การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) คือ กิจกรรมที่จัดให้บุคลากรได้พบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กิจกรรม KM DAY การนำบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เข้ามาทำงานร่วมกัน หรือแลกเปลี่ยนความรู้ทาง (Web board) เป็นต้น

7) การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การที่บุคลากรได้รับความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ มีการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน และอาจส่งผลต่อยอดองค์ความรู้ไปพัฒนาต่อไปเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนา ปรับปรุงงาน หรือการสร้างนวัตกรรมในการบริหารราชการ

1.2 เครื่องมือการจัดการความรู้ (KM Tool) ในการจัดการความรู้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับคนในองค์กรจำเป็นต้องนำเครื่องมือการจัดการความรู้มาใช้ ได้แก่ ชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practice หรือ CoP) ทีมข้ามสายงาน (Cross-Functional Team) การทบทวนสรุป

บทเรียน (After action review หรือ AAR) เวทีเสวนา (Dialogue) เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (Action Learning) การสอนงาน (Coaching) พี่เลี้ยง (Mentoring) การเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมา (Lesson Learned) แฟ้มงานเพื่อการพัฒนา (Portfolio) การถ่ายทอดความรู้โดยการเล่าเรื่อง (Storytelling) การศึกษาดูงาน (Study tour) เวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Forum) แหล่งผู้รู้ในองค์กร (Center of Excellence-CoE) ฐานความรู้ (Knowledge Bases) การบันทึกข้อความของตนเองลงในเว็บไซต์ (Webblog) สภากาแฟ (Knowledge Cafe) การสับเปลี่ยนงาน (Job Rotation) วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เป็นต้น

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม

การได้การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีสมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถที่จะมีโอกาสเข้าดำเนินการมีอิทธิพลในกิจกรรมและกระบวนการพัฒนาอีกทั้งยังได้รับผลจากการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้บริโภค (Customer) ผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่มการ (Entrepreneurs) ผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (Employer) และการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลในสถานการณ์กลุ่ม (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องนี้เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำให้บรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มด้วยการมีส่วนร่วมมี 5 รูปแบบ ประกอบด้วย เป็นสมาชิก (Membership) เป็นสมาชิกผู้เข้าประชุม (Attendance at Meeting) เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution) เป็นกรรมการ (Membership on Committees) เป็นประธาน นอกจากนี้ยังแบ่งแบบของผู้มีส่วนร่วมออกเป็น 3 แบบ ได้แก่ ผู้กระทำ (Actor) ผู้รับผลการกระทำ (Recipient) สาธารณชนทั่วไป (Public)

Cohn and Uphoff (1980: 219-222) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และประสานขอความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็นผลทางด้านวัตถุประสงค์ประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ขั้นตอนของยุทธศาสตร์

ทั้งนี้การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชนบทไว้ 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย การสำรวจขั้นตอน การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การแสวงหาแนวทางแก้ไข การกำหนดทางแก้ไขปัญหา การปฏิบัติตามโครงการ การประเมินผลโครงการ และการพิจารณาบทวนโครงการเพื่อการดำเนินให้เสร็จสมบูรณ์ ตามลำดับ

3. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.1 ปัจจัยของการท่องเที่ยว ประกอบด้วยด้วยปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1) สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดหรือโน้มน้าว

ผู้ลึกร้า ท่องใหญ่ และคณะ

ใจให้เกิดความสนใจปรารถนาที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ธรรมชาติให้มา และสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) หมายถึง สิ่งต่างๆที่รองรับการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างสะดวกสบายที่สำคัญมากที่สุด คือ ที่พักแรม ได้แก่ รูปแบบโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ สิ่งสำคัญอันดับรองลงมา คือ การบริการจึงต้องมีร้านอาหารบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางไว้บริการนักท่องเที่ยว

3) การเข้าถึงได้ (Accessibility) หมายถึง การไปถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นได้ เช่น ต้องมีการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย โดยทั้งนี้ ปัจจัยในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล ก็ย่อมมีความแตกต่างกันไปตามความพึงพอใจหรือความต้องการที่จะได้รับการไปท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวมักจะเลือกจากสิ่งที่ตัวเองพอใจก่อนเสมอ

3.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะเดียวกัน ก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หลักการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ได้แก่ อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น มีการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน การพัฒนาบุคลากร การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว และสุดท้าย คือ การประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย

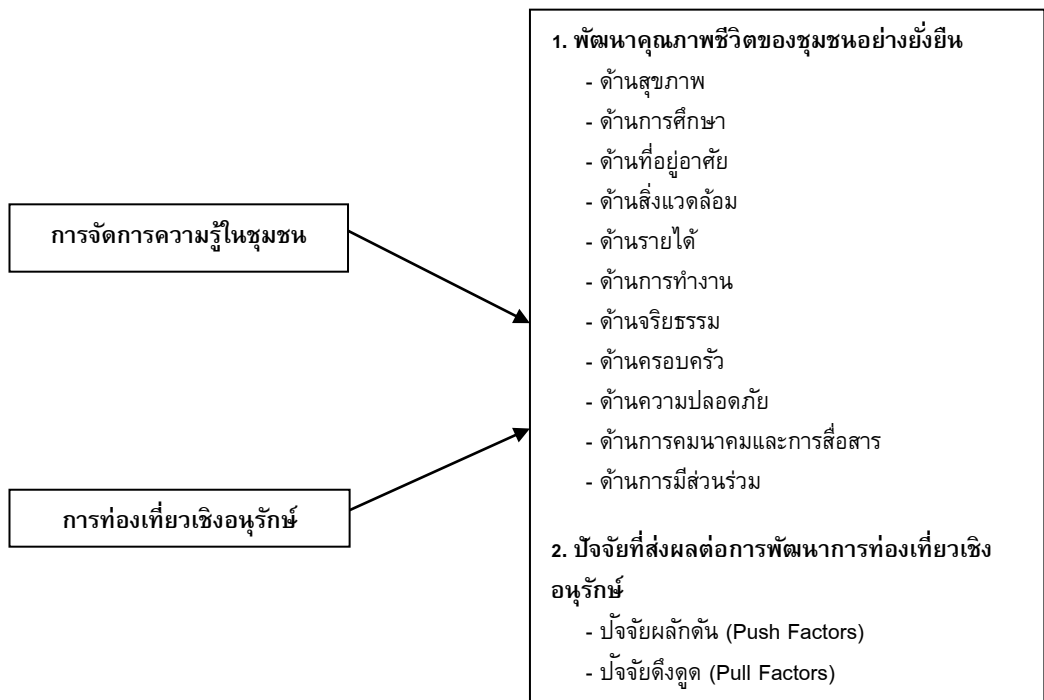
3.3 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาจากคำว่า Ecotourism หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมอย่างมีความรับผิดชอบ โดยไม่ก่อให้เกิดการรบกวนหรือความเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่มีวัตถุประสงค์อย่างมุ่งมั่นเพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณและสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น อีกทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนอีกด้วย กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มุ่งเน้นในด้านการท่องเที่ยวควบคู่กับการดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาจิตสำนึกและความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์ให้แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษาเรียนรู้และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

4. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อ้างถึงใน อรรถวธน์ สุทธางกูร, 2540: 14) ได้ให้ความหมายคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง ชีวิตที่มีคุณภาพ สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมอย่างปกติสุข และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั้น จะรู้ได้โดยการที่คนหรือชุมชนนั้นๆ ได้บรรลุเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน หรือความต้องการขั้นพื้นฐานที่คนหรือชุมชนควรจะมีหรือควรจะเป็นเพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติพอสมควรในช่วงเวลาหนึ่ง และต่อเนื่องจาก Maslow's Hierarchy of Needs Theory ซึ่งสรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีรากฐานมาจากความต้องการ ซึ่งมี 5 ระดับ เรียงจากความต้องการขั้นต่ำสุดหรือขั้นพื้นฐานไปสู่ความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งมาสโลว์เรียกชื่อ ความต้องการระดับต่างๆ นี้ พร้อมกับอธิบายถึงลักษณะของความต้องการในแต่ละระดับดังต่อไปนี้ (Maslow, 1970) ประกอบด้วย ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการความรักและการเป็นที่รัก ความต้องการการยอมรับและยกย่อง ความต้องการความสำเร็จและการประจักษ์ในตน

กรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระตัวแปรตาม

รูปที่ 1: กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในทุกรูปแบบของตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล โดยตำบลปาล์มพัฒนาแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน และในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปาล์มพัฒนามีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,933 คน เป็นชาย 4,681 คน เป็นหญิง 4,252 คน มีจำนวนครัวเรือน 2,593 ครัวเรือน (สำนักงานทะเบียน อำเภอมะนัง, พฤษภาคม 2552) โดยเลือกตัวอย่างแบบที่ไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) เป็นการเลือกที่ไม่สามารถทราบความน่าจะเป็นที่แต่ละประชากรจะถูกเลือกขึ้นมา โดยเลือกตัวอย่างแบบตามความสะดวก (Convenience Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ไม่มีหลักเกณฑ์ใดๆ คำนึงตามความสะดวกของผู้เลือกเอง ซึ่งจะเหมาะกับประชากรที่หลากหลายประเภทและพื้นที่ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวเนื่องจากไม่ทราบค่าประชากรและไม่มีหน่วยงานใดทำการสอบถามเรื่องนั้มาก่อน จึงหากสุ่มตัวอย่างจากสูตร $n = (Z^2/4E^2)$ (กลียา วานิชย์บัญชา, 2546:26) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เท่ากับ 384.16 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการสำรวจข้อมูล คณะผู้วิจัยจึงปรับขนาดของตัวอย่างเป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนชุมชนในพื้นที่ของงานวิจัย คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยอาศัยการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นหลัก จำนวน 100 ตัวอย่างและมีขอบเขตระยะเวลาการวิจัย 1 ปี (1 ตุลาคม 2556- 30 กันยายน 2557)

2. ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามสำหรับคนในชุมชน เป็นแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชน ระดับความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคของการจัดการความรู้ ตามลำดับ และตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม มีค่าความน่าเชื่อถือ (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.94 และ 2) แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในพื้นที่ เป็นแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคำถามแบบเลือกตอบ ระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือ มีค่าความน่าเชื่อถือ (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.86

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในงานสถิติเพื่อการวิจัย ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และตัวสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานโดยเลือกใช้ t-test และ One-way ANOVA และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเพื่อหาระดับความสัมพันธ์และทิศทางของตัวแปร

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวน 400 คน พบว่า เพศชาย ร้อยละ 47.8 และเพศหญิง ร้อยละ 52.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาจาก จังหวัดอื่นๆ ร้อยละ 73.8 มีอายุระหว่าง 36-40 ปี ร้อยละ 20.0 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 57.3 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ศึกษาสำเร็จในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 61.8 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 28.5 อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 27.8 มีรายได้สูงสุดต่อเดือน 55,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยรวมต่อเดือน 17,141.7 บาท มีรายจ่ายสูงสุดต่อเดือน 40,000 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อเดือน 12,015.0 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายจ่ายสูงสุดต่อครั้ง 6,000 บาท และมีรายจ่ายเฉลี่ยรวมต่อครั้ง 2,091.8 บาท

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบไปด้วยคำถาม 8 ด้าน ได้แก่ (1) ความถี่ในการมาท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเที่ยวเป็นครั้งแรก ร้อยละ 59.3 และมาท่องเที่ยวมากกว่า 1 ครั้ง ร้อยละ 40.8 ซึ่งมีจำนวนครั้งในการมาท่องเที่ยว สูงสุดจำนวน 5 ครั้ง และน้อยสุดจำนวน 2 ครั้ง (2) แหล่งที่มาของข้อมูลการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รู้จักแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่มาจาก คนในครอบครัว/ญาติ/เพื่อน ร้อยละ 27.8 รองลงมา นิตยสาร/วารสาร/หนังสือพิมพ์/ป้ายประกาศร้อยละ 24.2 (3) ลักษณะการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลักษณะท่องเที่ยวกับครอบครัว ร้อยละ 48 รองลงมา มาท่องเที่ยวกับเพื่อน ร้อยละ 27.0 (4) จุดประสงค์หลักในการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์หลักเพื่อพักผ่อน ร้อยละ 71.0 รองลงมา เพื่อเยี่ยมญาติ/เพื่อน/ครอบครัว ร้อยละ 9.5 (5) ระยะเวลาในการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่มากกว่า 1 วัน ร้อยละ 54.0 (สูงสุดเป็นจำนวน 4 วัน และน้อยสุดเป็นจำนวน 2 วัน) และเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ภายใน 1 วัน ร้อยละ 46.0 (6) พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง พบว่า ส่วนใหญ่ใช้พาหนะในการเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 76.3 รองลงมา เหมารถรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 15.5 (7) ปัญหาในการท่องเที่ยว พบว่า ไม่มีปัญหาในการมาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ร้อยละ 96.3 และมีปัญหาในการมาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ ร้อยละ 3.8 ซึ่งมาจากสาเหตุ เช่น พบว่า ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน การเดินทางไม่สะดวกสบาย ไม่ชำนาญเส้นทาง เป็นต้น และพบว่า มีฝนตกบ่อย ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเดินทาง (8) การกลับมาท่องเที่ยวครั้งต่อไป พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความประทับใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ และคาดว่าจะกลับมาท่องเที่ยวอีกในครั้งต่อไป ร้อยละ 97.8 และ คาดว่าไม่กลับมาท่องเที่ยวในพื้นที่อีกแล้ว ร้อยละ 2.3 ตามลำดับ ซึ่งมาจากสาเหตุ เกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากกิจกรรมที่มีให้น้อยเกินไป ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

ตารางที่ 1: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้			
1.1 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมานำเสนอนักท่องเที่ยว	4.23	0.723	มากที่สุด
1.2 มีการประยุกต์ใช้การจัดการความรู้ของคนในชุมชน บูรณาการกับการจัดการท่องเที่ยว	4.04	0.698	มาก
1.3 เน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากร ทางธรรมชาติ	4.13	0.696	มาก
1.4 มีข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนะนำและนำเสนอ นักท่องเที่ยว	4.00	0.704	มาก
1.5 มีการกระจายรายได้ไปยังคนในชุมชน	4.04	0.729	มาก
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว			
2.1 มีศูนย์อำนวยความสะดวก	4.01	0.815	มาก
2.2 มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว	3.78	0.759	มาก
2.3 มีสถานที่พักอย่างเพียงพอและมีให้เลือกหลายรูปแบบ	3.87	0.730	มาก
2.4 มีบริการมัคคุเทศก์แนะนำการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ	3.80	0.720	มาก
2.5 มีบริการร้านค้า/อาหาร/เครื่องดื่ม/ร้านขายของที่ระลึกอย่าง เพียงพอ	3.58	0.735	มาก
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์			
3.1 ความสวยงามอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	4.45	0.703	มากที่สุด
3.2 กิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	4.13	0.762	มาก
3.3 มีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เดินป่า ล่องแก่ง	4.35	0.748	มากที่สุด
3.4 มีกิจกรรมที่ปลูกฝังจิตสำนึกในการรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.11	0.748	มาก
3.5 รูปแบบของกิจกรรมต่างๆ มีความเหมาะสมกับลักษณะของ พื้นที่	4.19	0.727	มาก
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
4.1 ความเพียงพอในส่วนของเจ้าหน้าที่ให้บริการ	3.77	0.756	มาก
4.2 แผนที่ข้อมูลแนะนำ ประวัติ สถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจน	3.53	0.732	มาก
4.3 จุดบริการจอดรถมีอย่างเพียงพอ	3.43	0.739	มาก
4.4 จุดบริการอื่นๆ เช่น ตู้ ATM ตู้โทรศัพท์สาธารณะ ห้องน้ำที่พัก เป็นต้น	3.02	0.699	ปานกลาง
4.5 ป้ายบอกทางป้ายแสดงเส้นทางในการท่องเที่ยว เป็นต้น	3.69	0.915	มาก
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว			
5.1 ความเหมาะสมของราคาที่พักอาศัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.91	0.731	มาก
5.2 ความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายในการเข้าเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยว	3.74	0.694	มาก
5.3 ความเหมาะสมของราคาอาหารในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.54	0.758	มาก

ตารางที่ 1: (ต่อ)

ประเด็นวัดความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
5.4 ความเหมาะสมของราคาของที่ระลึกที่จำหน่ายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	3.39	0.695	ปานกลาง
5.5 ความเหมาะสมของค่าตอบแทนให้กับไกด์นำเที่ยว	3.99	0.978	มาก
ภาพรวมทั้งหมด	3.87	0.432	มาก

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้าน พบว่า ภาพรวมด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) ได้แก่ มีความสวยงามอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและมีกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เดินป่า ล่องแก่ง ตามลำดัก รองลงมา คือ ภาพรวมด้านการบริหารจัดการความรู้ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.09$) ได้แก่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมานำเสนอนักท่องเที่ยวและการเน้นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติภาพรวมด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.81$) ได้แก่ มีศูนย์อำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอและมีสถานที่พักหรือค้างคืนอย่างเพียงพอและมีให้เลือกหลายรูปแบบ ภาพรวมด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.87$) ได้แก่ ความเหมาะสมของค่าตอบแทนให้กับไกด์นำเที่ยว และความเหมาะสมของราคาที่พักอาศัยในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวภาพรวมด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.49$) ระดับความพึงพอใจมาก ได้แก่ ส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการและการมีป้ายบอกทางป้ายแสดงเส้นทางในการท่องเที่ยว

4. ข้อมูลทั่วไปของคนในชุมชน ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล จำนวน 100 คน เป็นเพศชาย 59 คน และเพศหญิง 41 คน อายุเฉลี่ยประมาณ 44.36 ปี โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่อายุมากที่สุด 68 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่อายุน้อยที่สุด 20 ปี เป็นผู้ที่ไม่ได้ย้ายมาจากที่อื่น มีกร้างเป็นคนในพื้นที่ จำนวน 51 คน และ เป็นผู้ที่ย้ายมาจากที่อื่น จำนวน 49 คน โดยส่วนใหญ่ย้ายมาจากจังหวัดพัทลุง จำนวน 23 คน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 12 คน จังหวัดสงขลา จำนวน 7 คน จังหวัดตรัง 2 คน จังหวัดยโสธร 1 คน จังหวัดปัตตานี 1 คน และย้ายมาจากพื้นที่อื่นในจังหวัดสตูล จำนวน 3 คน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานานกว่า 30 ปี จำนวน 60 คน ในชุมชนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสูงสุด ระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 21 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช จำนวน 21 คน รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 20 คน ระดับต่ำกว่าระดับประถมศึกษาตอน จำนวน 19 คน ระดับอนุปริญา/ปวส จำนวน 13 คน ระดับปริญญาตรี จำนวน 5 คน และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คนประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกร จำนวน 62 คน ได้แก่ การทำสวนยางพารา สวนปาล์ม สวนผลไม้ เป็นต้น รองลงมา ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 17 คน ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 11 คน ประกอบบริหารการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 6 คน และประกอบอาชีพอื่น จำนวน 4 คน ซึ่งได้แก่ นักศึกษา จำนวน 2 คน และแม่บ้าน จำนวน 2 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 18,797บาท โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 17,215 บาท เป็น

สมาชิกของกลุ่มต่างๆ ภายในชุมชน จำนวน 67 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน กองทุนสวนยาง วิสาหกิจชุมชน กรรมการหมู่บ้าน กลุ่มสตรีหมู่บ้าน กองทุนออมทรัพย์ เป็นต้น และไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกใดๆ ภายในชุมชน จำนวน 33 คน

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนของคนในชุมชน

ตารางที่ 2: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนของคนในชุมชน

การจัดการความรู้ในชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ชุมชนของท่านมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	3.64	0.798	มาก
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมากขึ้น	3.41	0.816	มาก
3. มีการกระจายรายได้ทั่วถึงในชุมชน	3.26	0.799	ปานกลาง
4. ชุมชนสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง	3.00	0.888	ปานกลาง
5. มีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาด้านอื่นๆ	3.32	0.920	ปานกลาง
6. มีเครือข่ายหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามาร่วมในชุมชน	3.35	0.903	ปานกลาง
7. ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและความต้องการในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.24	0.878	ปานกลาง
8. การจัดเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้หรือประเมินผลในชุมชนทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.16	1.042	ปานกลาง
9. การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้/จุดแนะนำหรือให้บริการนักท่องเที่ยวมากขึ้น	3.15	0.957	ปานกลาง
10. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสินค้าผลิตภัณฑ์จากชุมชนมาสร้างคุณค่าเพิ่ม	3.32	0.920	ปานกลาง
ภาพรวม	3.28	0.654	ปานกลาง

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ให้ระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในภาพรวมทั้งหมด มีระดับความสำคัญปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญการจัดการความรู้ในชุมชนมากที่สุด ได้แก่ ด้านชุมชนมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รองลงมา ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีผลต่อการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตมากขึ้น ด้านการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือสินค้าผลิตภัณฑ์จากชุมชนมาสร้างคุณค่าเพิ่ม โดยมีการจัดการความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญน้อยที่สุด คือ ด้านชุมชนสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง

6. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำคัญต่อปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ในชุมชนคนในชุมชน

ตารางที่ 3: ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญต่อปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ในชุมชนคนในชุมชน

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับผลกระทบ
1. ไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากต้องประกอบอาชีพเป็นหลัก	3.08	1.116	ปานกลาง
2. คนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ใช่คณะกรรมการของชุมชน	3.00	0.932	ปานกลาง
3. ขาดการประสานงานที่ดีภายในชุมชน	2.86	0.985	ปานกลาง
4. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2.96	0.909	ปานกลาง
5. ข้อมูลข่าวสารและการอบรม/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังมีไม่เพียงพอ	2.99	1.040	ปานกลาง
6. ขาดการประชาสัมพันธ์ในชุมชน	2.91	0.922	ปานกลาง
7. มีความขัดแย้งระหว่างผู้มีผลประโยชน์และผู้ที่ไม่ได้ผลประโยชน์ในชุมชน	2.78	1.151	ปานกลาง
8. ขาดการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	2.97	0.989	ปานกลาง
9. ขาดการรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน	2.83	0.911	ปานกลาง
10. ขาดการณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	2.93	0.935	ปานกลาง
ภาพรวม	2.95	0.683	ปานกลาง

ระดับผลกระทบของปัญหาและอุปสรรคที่ส่งต่อการจัดการความรู้เพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ในภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน มีระดับผลกระทบปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นแต่ละด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการความรู้ในชุมชน ด้านไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเนื่องจากต้องประกอบอาชีพเป็นหลักมีความสำคัญต่อผลกระทบในระดับปานกลาง รองลงมา ด้านคนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ใช่คณะกรรมการของชุมชนมีความสำคัญต่อผลกระทบในระดับปานกลาง ด้านข้อมูลข่าวสารและการอบรม/ฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังมีไม่เพียงพอมีความสำคัญต่อผลกระทบในระดับปานกลาง ด้านขาดการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆมีความสำคัญต่อผลกระทบในระดับปานกลาง และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความสำคัญต่อผลกระทบในปานกลาง ตามลำดับ

7. ผลการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วยสมมติฐาน 2 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1. พฤติกรรมการท่องเที่ยวมีผลต่อบรรยากาศความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยกำหนดตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความถี่ในการมาท่องเที่ยว แหล่งที่มาของข้อมูลการท่องเที่ยว ลักษณะการท่องเที่ยว จุดประสงค์หลักในการท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว พาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ปัญหาในการท่องเที่ยว และการกลับมาท่องเที่ยวครั้งต่อไป ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ โดยจำแนกออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการความรู้ ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยวด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านการเดินทาง/ความ

สะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและ ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว โดยทดสอบสมมติฐานใช้สถิติทดสอบ t-test และ One way ANOVA ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงผลในตารางที่ 4-10

ตารางที่ 4: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามความถี่ในการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	t	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	2.384	0.018*
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	1.904	0.058
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	0.236	0.813
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.211	0.227
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	-1.601	0.110

ตารางที่ 5: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามระยะเวลาในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	t	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	-3.708	0.000*
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	-1.114	0.266
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	-2.683	0.008*
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	-3.305	0.001*
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	-3.646	0.000*

ตารางที่ 6: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามปัญหาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	t	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	1.411	0.159
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	0.832	0.419
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	1.604	0.109
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.407	0.690
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	0.219	0.827

ตารางที่ 7: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	t	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	3.115	0.002*
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	1.378	0.169
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	2.366	0.018*
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.616	0.107
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	4.642	0.000*

ตารางที่ 8: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	F	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	1.624	0.139
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	1.624	0.139
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	1.483	0.183
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.081	0.373
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	0.981	0.438

ตารางที่ 9: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามจุดประสงค์หลักในการเข้ามาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	F	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	5.243	0.000*
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	6.122	0.000*
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.750	0.005*
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.751	0.558
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	1.980	0.097

ตารางที่ 10: ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่าง

ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชน	F	Sig.
1. ด้านการบริหารจัดการความรู้	3.569	0.014*
2. ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว	4.156	0.006*
3. ด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.378	0.018*
4. ด้านการเดินทาง/ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	0.786	0.502
5. ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	4.652	0.003*

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า (1) ความถี่ในการเข้ามาท่องเที่ยวมีผลต่อระดับความพึงพอใจกับด้านการบริหารจัดการความรู้ (2) ระยะเวลาในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจกับด้านการบริหารจัดการความรู้ ด้านความหลากหลายของกิจกรรม ด้านการเดินทางความสะดวกสบาย ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (3) ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้งในพื้นที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจกับด้านความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการบริหารจัดการความรู้ ด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว (4) จุดประสงค์หลักในการเข้ามาท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจกับด้านการบริหารจัดการความรู้ ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และด้านความหลากหลายของกิจกรรม (5) พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่มีผลต่อระดับความพึงพอใจกับด้านการบริหารจัดการความรู้ ด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ด้านความหลากหลายของกิจกรรม และด้านค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ พบว่า ปัญหาในการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ และลักษณะการเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ ไม่มีผลต่อระดับความพึงพอใจในทุกๆ ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานการวิจัยที่ 2. ปัจจัยด้านปัญหาอุปสรรคของคนในชุมชนมีผลกระทบต่อการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตารางที่ 11: การตรวจสอบปัจจัยการมีส่วนร่วมที่สามารถพยากรณ์การจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	2.545	1	2.545	6.275	0.014*
Residual	39.749	98	0.406		
รวม	42.294	99			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการตรวจสอบปัจจัยการมีผลต่อการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคของคนในชุมชนโดยภาพรวมมีอย่างน้อยหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 12: ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่

ตัวพยากรณ์	β	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.600	0.281	9.266	0.000*
ปัญหาและอุปสรรคของคนในชุมชน (X1)	0.234	0.093	2.505	0.014*
R = 0.245		Adjusted R ² = 0.051		
R ² = 0.060				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการตรวจสอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคของคนในชุมชนที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ เท่ากับ 0.245 และสรุปว่าปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคของคนในชุมชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจากตัวแปรพยากรณ์ดังกล่าวนำมาสร้างสมการพยากรณ์เป็น $Y' = 2.60 + 0.234X_1$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลปาล์มพัฒนา อำเภอมะนัง จังหวัดสตูล จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความพึงพอใจของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน มีระดับความพึงพอใจมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ชันยพร วณิชฤทธา (2550) ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการความรู้ในชุมชน มีส่วนประกอบสำคัญคือ ความรู้ คน และกระบวนการความรู้ คือ ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการ โดยมีคนเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการหรือกิจกรรมต่างๆ และกระบวนการจึงเป็นวิธีเชื่อมประสาน คน ความรู้และกระบวนการเข้าไว้ด้วยกัน ปิยวรรณ แบนปลื้ม (2550) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการรับรู้ปัจจัยชุมชนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ของประเทศไทยผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ของผู้นำชุมชนมีการจัดการความรู้ในชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูงและมีการรับรู้ปัจจัยชุมชนในระดับค่อนข้างสูง ตามลำดับ

2. ระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนของคนในชุมชน ระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนของคนในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 100 ตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญของการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ในภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน มีระดับความสำคัญปาน

กลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทอน ไชสงคาม (2553) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์:กรณีศึกษายานเกียดโจ้ง เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านเกียดโจ้งเมืองปะทุมพอนแขวงจำปาสักเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมต่างๆ และผลสำเร็จดำรงอยู่ได้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่เห็นถึงคุณค่าความสำคัญและประโยชน์ที่ได้รับจากการอนุรักษ์และได้รับการท่องเที่ยวทำให้มีรายได้เพิ่มจากการทำเกษตรและการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3. ระดับความสำคัญต่อปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ภาพรวมทั้งหมดทุกด้าน มีระดับผลกระทบปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นด้านย่อยแต่ละด้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการความรู้ในชุมชน โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากต้องประกอบอาชีพเป็นหลักมีความสำคัญ ด้านขาดการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มีความสำคัญต่อผลกระทบในระดับปานกลาง และขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความสำคัญซึ่งสอดคล้องกับ วีระศักดิ์ กราปัญจะ (2555) ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ป่าชุมชน บ้านอ่าวท่าเลน – บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ (1) ป่าชุมชนบ้านอ่าวท่าเลน – บ้านท่าพรุ ตำบลเขาทอง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ มีศักยภาพเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแต่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน (2) การกำหนดหลักเกณฑ์กฎกติกาควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับหมู่บ้านตำบลและออกเป็นข้อบัญญัติตำบลเพื่อบังคับใช้ให้ครอบคลุมทุกด้าน (3) การบริหารจัดการป่าชุมชนควรบริหารจัดการในรูปแบบคณะกรรมการป่าชุมชนโดยมีผู้แทนของหมู่บ้านเป็นคณะกรรมการป่าชุมชน (4) รูปแบบกิจกรรมควรเกี่ยวเนื่องประเพณีท้องถิ่นหรือการประกอบอาชีพของชุมชนการพัฒนาควรพัฒนาในด้านการจัดการการท่องเที่ยวด้านความรู้ในท้องถิ่นด้านเครือข่ายการท่องเที่ยวด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านความปลอดภัยและสิ่งอำนวยความสะดวกและ (5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะชุมชนขาดการมีส่วนร่วมควรส่งเสริมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการป่าชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ในชุมชน พบว่า ด้านไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากต้องประกอบอาชีพเป็นหลักมีความสำคัญ และขาดการสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ มีผลกระทบต่อการจัดการความรู้ในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนต้องประกอบอาชีพหลักในการหารายได้ ปัญหาด้านนี้คงต้องใช้เวลาในการแก้ไข จัดการ เพราะหากคนในชุมชนไม่ประกอบอาชีพ ก็คงเกิดปัญหาด้านความยากจน ตามมา และปัญหาด้านการสนับสนุนในชุมชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ปัญหานี้อาจจะแก้ไขได้ เช่น หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องหรือตัวผู้นำชุมชนเองรณรงค์และให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ซึ่งมีข้อดีหลายประการ อาทิเช่น ได้รู้จักคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น มีความสามัคคีเป็นหมู่คณะ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้ ช่วยเหลือกันในยามฉุกเฉิน ซึ่งน่าจะเกิดมากกว่าการที่คนในชุมชนไม่เข้าร่วมกิจกรรมเลย ทั้งนี้หากผู้นำในชุมชนร่วมมือกับหน่วยงานรัฐร่วมมือกันพัฒนาก็น่าจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการนำความรู้มาจัดการ ปรับปรุง และมาพัฒนาท้องถิ่นได้ดีขึ้นกว่าเดิม

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อการจัดการความรู้ในชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ตัวแปรด้านการเดินทาง ความสะดวกสบายในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างให้ระดับพึงพอใจน้อยที่สุดในทั้งหมด 5 ด้าน เนื่องมาจากความไม่เพียงพอในส่วนของผู้ให้บริการ การคมนาคมภายในชุมชน เช่น จำนวนป้ายบอกทาง ป้ายแสดงเส้นทาง ป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยว ยังมีในจำนวนน้อย ซึ่งจากสภาพพื้นที่ในชุมชนอยู่ในพื้นที่ป่า ใช้สำหรับทำสวนยางพารา สวนปาล์ม ทั้งนี้ยังมีเส้นทางและขนาดถนนค่อนข้างเล็ก อาจจะทำให้เกิดความไม่สะดวกในการเดินทาง นั้นหมายความว่า หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวของจังหวัด กรมอุทยานแห่งชาติ หรือ หน่วยงานอิสระต่างๆ จำเป็นต้องเข้ามาปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ เพื่อปรับปรุงให้มีลักษณะที่ดีขึ้น เพื่อทำให้เกิดความสะดวกสบายในการเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น หรือรณรงค์ให้คนภายในชุมชนร่วมมือกันพัฒนาแหล่งที่อยู่อาศัย ถนน หรือสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546. การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญพร วณิชฤทธา. 2550. การจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีชุมชนเป็นส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยวรรณ แป้นปลื้ม. 2550. อิทธิพลของการรับรู้ปัจจัยชุมชน และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำชุมชนที่มีต่อการจัดการความรู้ในชุมชน กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อม. 10. 1 (ต.ค.-ธ.ค. 2550) 25-35.
- สุนทอน ไชสงคาม. 2553. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษา บ้านเกียดไฉ่ เมืองปะทุมพอน แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- Cohen, J.M. and Uphoff. 1980. **Norman Participation's Place in Rural Development**. World Development. 219-222.
- Maslow, Abraham. 1970. **Motivation and Personality**. 2nd ed. New York: Harper and Row.
- Yamane, Taro. 1973. **Statistics and introductory analysis**. 4th ed. New York: Harper and row.

เอกสารอ้างอิงจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ (Translated Thai References)

- Kanlaya Vanichbuncha. 2003. **Statistical Analysis: Statistics for Management and Research**. 7th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- Piyawan Panpluam. 2007. Influence of perception of community factors and leadership change community leaders in knowledge management in community. A case study management organization of sub-district in the southern of Thailand. **Journal of Environmental Health**. 10. 1 (Oct-Dec 2007). 25-35. (In Thai)
- Soontorn Chaisongkram. 2010. **A case study of Ban Kiat-Ngong in Patumpon of Champasak in Lao people's democratic republic**. Faculty of Liberal Arts. Ubon Ratchathani Rajabhat University. (In Thai)
- Thanyaporn Wanichritta. 2007. **Knowledge management in community: A case study of ecotourism management by participation of the community Samut songkhram province**. Master's Thesis: Faculty of education. Silpakorn University. (In Thai)